

Barraca

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Serra de Puig Gili
Alçada: 439

Coordenades:

Latitud: 41.69552
Longitud: 1.90397
UTM Est (X): 408797
UTM Nord (Y): 4616551

Classificació

Número de fitxa: 08182 - 203
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XIX
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Una barraca tècnicament diferent de les altres fins ara localitzades. El color vermell de la pedra la fa particular.
Protecció: Inexistent
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08181A0140000300000I
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 31/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca ubicada en un claper de la Serra de Puig Gili, a mà esquerra del camí que mena cap a les Balmes Roges, no massa lluny de les tines entre dues valls. L'accés està completament emboscat de brolla de romaní i pi bord o blanc jove que creix molt espès creant una barrera infranquejable. És de planta quadrangular i mesura de 3,50 metres de costat respectivament (mides preses a l'exterior). Està aixecada damunt de la roca. La coberta està enderrocada, però encara s'observa l'arrencada de la volta de canó. Els murs estan fets amb pedra de mida petita i mitjana, a excepció de les quatre cantoneres i els brancals, on la pedra és més gran, està desbastada i ben escairada. Per la part interior, la pedra està lligada amb argamassa. Els brancals o muntants són rectes, falcats amb pedruscall. L'entrada té una sola llinda, plana. La porta està desplaçada al costat esquerra de la façana; mesura 1,65 metres d'alçada per 0,75 metres d'amplada. Disposa de dues obertures situades a un metre d'alçada, de la mida d'un finestró petit, amb llinda i brancals i un pedrís. La primera es troba al costat de la porta, a la façana principal (està cegada per una pedra). La segona, a la façana orientada al sud. En aquesta mateixa façana, hi ha un tinell senzill. La barraca està orientada a l'oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 12385.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

